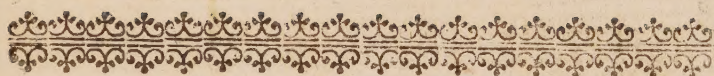
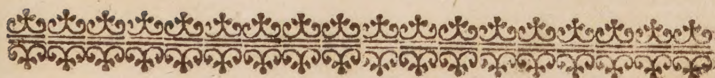

WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

HYDROPS,

Disputatio Medica.

HYDROPS,

Diſputatio Medica.

LONDINI:

Apud R. BALDWIN.

MDCCLVI.

THOMAS LAWRENCE
FRANCO NICHOLLS
Medico Regio S.

POSTQUAM Vir Doctiſſime animum ad Medicinam diſcendam appuleram, imprimis quærendum mihi videbatur, a quibus initiis deduci, quo genere argumentorum ſtabiliri, quâ ratione excoli, atque promoveri debeat. Cùm enim cuique Philoſophiæ parti ſua materies ſubjiciatur,

et pro diverſis rebus diverſo cuique cognitionis generi ſubjectis diverſa quoque rationum momenta adhibenda ſint; quandoquidem nec quiſquam ſanus Philoſophiam moralem a principiis geometricis petat, nec Geometram probabiliter differentem ferat, nec Phyſiologum ea quæ de cauſis rerum dicat, more geometrarum demonſtraturum expectet: plurimùm refert ut nequis in eâ arte quam ſibi excolendam ſumpſerit, vel alienis diſciplinis propria temere immiſceat, vel majorem rationum

tionum vim desideret, quam res ipsi subjectæ vel postulent, vel ferant.

Cum autem ad evolvenda medicorum scripta me contuli, mirabar sanè ita parum de principiis atque argumentorum genere huic arti et condendæ, et proferendæ idoneis inter auctores constitisse, ut de his ferè solis ortæ sint quotquot celebrantur dissentientium medicorum scholæ: cùm alii rerum abditarum causis prætermissis, brutis solummodo experimentis

non quidem inniti (quod ferendum fortaſſe foret) verum etiam circumſcribi, et coerceri volunt medicinam. Alii contra, licet ab experimentis initium ſuum traxiſſe medicinam concedant, non ideo tamen in Empiricorum anguſtias ipſam compellendam putant.

Nam etſi in novis rebus, et arte quaſi naſcente, arctioribus experimentorum cancellis ſubſtiterunt veteres; nihil tot ſæculis, ſummis ingeniis, maximis ſtudiis explicatum ratione

pute-

putemus? Cùm ab ipſo Hippocrate auctore vetuſtiſſimo multorum morborum cauſas a corporis ipſius fabricâ, ab humorum motu atque indole, a diverſis alimentorum viribus, a cœli atque tempeſtatum mutationibus, ab aere, locis, et aquis, ſatis commodè deductas habeamus; quanto rectius nos quibus Anatomia, Chymia, Mechanice, noſtris temporibus excultiores famulantur, quibus abundantior obſervationum numerus ſuppetit, et medicamen-

torum copia uberior, eorum caufas deducemus?

At medici non in eo folum diffentiunt, quod alii empiricam, alii rationalem Medicinam effe contendant; quandoquidem ipfi Rationales in diverfas partes abeunt. Eorum enim alii morborum caufas, iifdemque medendi rationes ab animali naturâ præcipuè peti oportere afferunt. Naturam autem animalem ex duabus partibus conftare dicunt,

cunt, animâ nimirum et corpore. Animam autem ſentire, movere, motum moderari, generationi, conſervationi, ſaluti proſpicere volunt. In corpore vero duo potiſſimùm reſpiciunt: primum elementa quibus conſtat, et quorum ratione corruptioni præcipiti ſubjicitur: deinde fabricam, atque eam imprimis generalem ex vaſis varii generis, variorum humorum receptui, motui, confectioni, ſecretioni inſervientibus: deinde ſingularem, quæ partes corporis ſingulas ſuis quaſque uſi-

usibus aptas respicit. Cæterum partes ipsas instrumenta quasi animæ esse statuunt, quæ ad finem suum propositum consequendum aptat atque adhibet. Finem autem duplicem esse volunt, vitalem nempe, ut corpus conservetur, et animalem vitali inservientem, qui etiam sensum atque motum voluntarium respicit.

Morborum igitur duo genera ex hujuscemodi rerum constitutione exoriri sequitur. Primum, eorum qui a vitio prin-

cipii

cipii moventis, vel animæ, ſive ferociat, ſive torpeat, ſive erret pendent: ſecundum, eorum qui a fabricâ corporis undecunque læsâ proveniunt. Cæterum eandem animam et corporis conſervatricem ſani, ægrotantis autem medicatricem eſſe dicunt, atque huic inſervire, et in loco obſecundare prudentis medici ſolum eſſe officium.

At ex Rationalium familiâ alii ſunt qui in medicinâ vim animæ fere prætermittunt, omnia ea quæ in animali corpore

ſano geri videmus conſcientiâ ſolâ demptâ, cauſis mechanicis omnino tribuentes. Hinc in muſculorum viribus et officiis explicandis, rationes Geometricas, in humorum motibus exponendis, leges Hydraulicas, in ſanguinis confectione atque naturâ tradendâ, Principia Chymica (quæ quidem ipſa rationibus mechanicis inniti volunt) adhibent. Quin et in Pathologiâ, ſive morborum ratione tradendâ, Phyſiologicis hiſce conſentanea proferunt. Morbi enim naturam in læsâ corporis

func-

functione ponunt; læſæ autem functionis cauſas vel a fabricâ partis vitiatâ, vel ab humorum motu inepto, vel ab eorundem copiâ ſuperante, vel deficiente, vel denique a qualitate aliquâ eorundem a ſalute corporis alienâ, deducunt. Hæc autem univerſa concidunt etiam minutiùs; at totam horum Pathologiam particulatim perſequi hic loci non eſt neceſſe.

Hiſce morborum cauſis mechanicis opponunt medendi rationem

tionem pariter mechanicam, partium firmarum, atque humorum vitio cuique contrariam, quâ partes de locis ſuis motas reponant, ſolutas iterum conjungant, obſtructas reſecerent, laxas roborent, humorum motum vel reprimant, vel promoveant, quod deficit ſuggerant, quod ſupereſt minuant, quod alienum eſt mutent. Nec neceſſe eſſe putant, in medicinâ rationali condendâ, de Animâ, ſive Principio vitali quidquam dicere, cum remedia ſoli corpori ſint adhibenda, corporis

autem

autem malâ conditione mutatâ æger neceſſario convaleſcit.

Si de hiſce rebus quid ipſe ſentiam mihi proferre liceat, libenter quidem concedo rationes mechanicas, et quod conſequitur geometricas in uſu atque viribus muſculorum explicandis rectè adhiberi ; quin etiam generalem humorum motum circularem ad leges hydraulicas quodammodo poſſe exigi, præterea principia chymica quatenus ex mutatione ſanguinis ſpontaneâ, atque ex ejuſdem

artificiosâ analysi, (ut loqui amant) elementa humores animales constituentia exponunt, multis obscuris et in Physiologiâ & in Pathologiâ lucem afferre.

At quòd in negotio vitali gerendo motuum quoddam moderamen adhibeatur, ut rebus ex improviso natis recte consultum sit, omnino confitendum est. Et quoniam reverà in motibus hisce vitalibus peragendis rerum præsentium rationem quandam naturam habere

bere experientiâ ſit compertum, cum et fibrarum tonum, et arteriarum motus, et ipſorum ſenſuum vim et intenſionem multum variare, et quaſi fini cuidam propoſito aptari in morbis videamus; quod (ut alia omittam) in principio, ſtatu, declinatione febrium, cuique animadvertenti ſatis patet; haud veriſimile quidem prudenti rerum æſtimatori videbitur, rebus tam variis et improviſis generali quâcunque lege mechanicâ aptè a naturâ poſſe provideri: ſed principium quoddam pru-

dens hiſce omnibus præeſſe, quod res præſentes recte æſtimet, futuras prævideat, omnibus conſulat.

At hæc quidem medicinam in univerſum ſpectant. Ad morborum autem ſingularium rationem cognoſcendam maxime conferre videtur, ut naturâ atque fabricâ animali primum perſpectis, ſigna et ſymptomata quibus morbus ſeſe prodit cum uſu atque fabricâ naturali partis affectæ conferantur, ut cadaverum morbis quibuſcunque peremp-

remptorum ſectiones inſtituantur, ut quicquid præter naturæ conſuetudinem vel in nexu, vel in formâ, vel in fabricâ partium internarum appareat, id diligentiſſimè notetur.

Eorum etiam quæ in morbis vel prodeſſe vel obeſſe compertum habemus maxime ratio eſt habenda; non quidem quod experimenta ſola ad medicinam omnibus numeris abſolutam condendam ſufficiant, ſed quia ab experimentis initium duxiſſe medicinam certiſſimum eſt, et

quia medicina rationalis manca quodammodo atque inchoata ſit niſi rerum eventu confirmetur.

Talia nuper mihi in animo verſanti tentare libuit quid in morbi cujuſdam longi naturâ explicandâ Phyſiologiæ, Anatomiæ, atque Experimentorum adminiculis innixus præſtare poſſem: ex horum autem morborum numero Hydropem ideo tractandum mihi ſumpſi, quia nec malum frequentius (ſi febrium genera dempſeris) nec magis capitale corpori humano inſi-

insideat; et quia a causis satis manifestis vel exoriri, vel foveri videatur; postremo quia in nullo alio morbo medicamentorum effectus evidentiores conspiciantur. Quo autem orationi nostræ plus auctoritatis inesset, Harvæum, Entium, Hamæum medicos sæculi superioris celeberrimos, atque familiaritate inter se conjunctissimos quasi loquentes induxi. Entio et Hamæo quos ætate minores Harvæo fuisse constat, rogandi partes dedi, Harvæum respondentem facio. At siquis for-

tasse

taſſe mirabitur in hâc diſputatione Harvæum de iis rebus differentem, quarum inventio induſtriæ atque diligentiæ recentioris ſæculi tribuitur, id quidem Harvæi ingenio damus, qui ſicut ſuis temporibus inaudita atque nova protulit, ita multa hoc quidem ſæculo in publicum primum prolata animo ſecum agere potuiſſe nemo certe negaverit niſi ſi quis Harvæo etiam mortuo invideat.

Ad te vero doctiſſime atque cariſſime Præceptor hæc ideo ſcripſi

ſcripſi, quod cum ex optimis tuis inſtitutis atque præceptis tanquam ex uberrimo ſalutis fonte omne fere id quod in medicinâ novi, me hauſiſſe ſcirem, ea ſiqua ſunt quæ de Hydrope recte ſentirem non tibi dicanda quidem, ſed quaſi mutuo credita reddenda putarem.

HARVÆUS, ENTIUS, HAMÆUS.

Hamæus. Cum ſæpe, Harvæe doctiſſime, et de medicinâ universâ, et de morbis ſingulis cum hoc noſtro Entio colloqui ſoleam, forte in ſermonem quendam

dam de Hydrope nuper incidimus; in quo cùm multa de naturâ atque remediis illius morbi quæſita atque diſputata eſſent, nec (ut in rebus obſcuris ſæpè fit) ex doctiſſimorum medicorum ſententiis diſcrepantibus quam potiſſimum ſequeremur ſatis perſpectum haberemus, te tandem arbitrum in quæſtione hâc obſcurâ et perdifficili appellandum cenſuimus, ut quem potiſſimum medicorum diſſentientium probares, nobis apperires, vel (quod magis ſalutem generis humani attingit) ut quid ipſe

ipſe ſentires de naturâ Hydropis proferres. Et hâc quidem in re fortunas noſtras non potui quin laudarem, cum te virum haberemus unde veram morborum eorum rationem qui vel a ſanguinis vitio, vel ab ejuſdem motu impedito, vel ab eodem ex vaſis diſruptis effuſo proveniunt, non vanâ ſpe diſcere expectaremus. Tu enim ejuſdem motum circularem oculis noſtris quaſi ſubjeciſti, tu ejuſdem iter nobis aperuiſti, tu ſerum cum ſanguine confuſum per totum corpus deduxiſti, tu

ſiquis alius humorem eundem quieſcentem movebis, degenerem emendabis, effuſum in corporis cava, educes.

Harvæus. Rem ſane difficilem, Hamæe, nec ſine longâ meditatione aggrediendam proponis; cum et Hydropis cauſæ ſint multiplices, et nonnunquam ſatis obſcuræ, nec quis prudens temerè vobis medicis doctiſſimis præſentibus, de medicinâ ſententiam ſuam quaſi de loco ſuperiore dicere ſuſtinebit: cum autem eo præcipuè

puè propoſito ad me veniſſe dicis, quod etiam Entium pro ſe ſignificare video, non ut aliorum ſententias excutiam, ſed ut de Hydrope quid ipſe ſentiam audiatis; dicam quidem, licet parum fortaſſe compoſitè (non enim præviſa ſed ſubita me proferre vultis) ea quæ mihi ex ægrotantium ſymptomatis, ex cadaverum ſectione, ex medicamentorum effectibus, non quidem certa, at veriſimilia nobis viſa ſunt.

Entius: At iſta quidem ſubita tua Harvæe meditatis aliorum ſemper anteposui; quocirca gratiſſimum nobis facies ut pro Hamæo etiam reſpondeam, ſi quantum in naturâ et cauſis Hydropis explicandis, et in methodo ipſi medendi profeceris, id omne nobis communicaveris.

Harvæus. Faciam quidem Enti, et quo omnis noſtra oratio viâ atque ratione procedat a morbi definitione incipiam.

Hydro-

Hydropem adesse medici dicunt, cum vel sanguinis serum, vel lympha tenuior, vel ipse chylus e vasis suis sive in corporis cavum aliquod, sive inter fibras membranæ illius laxæ et reticulatæ quæ partes vicinas plurimas intercedit atque connectit effunditur. Hydropem autem vel totum corpus occupare dicunt, vel aliquam ejusdem partem. Hunc particularem appellant, illum universalem. At de hujuscemodi divisione morbi notari velim, falsos plerumque auctores esse in

Hydropis univerſalis exemplis proferendis: quandoquidem nullum hujuſce morbi genus quale in libris medicorum deſcriptum habemus nomen Hydropis univerſalis jure ſortiri poteſt: concedendum eſt tamen Anaſarcam rectius nomen univerſalis ferre poſſe quam Aſcites, qui licet totum ventrem inferiorem aquâ collectâ diſtendat, attamen cum membranâ eâ quam περιτόναιον Græci dicunt aquoſa colluvies tota concludatur, ad Hydropes particulares eſt certe referendus.

Deſpiciendum eſt autem an non altius quiddam in hacce Hydropis diviſione antiqui ſpectarint; mihi ſane (nequid diſſimulem) cauſam morbi potius quam partem aquâ obſeſſam reſpexiſſe videntur. Aſcitem enim et Anaſarcam ſanguinis confectioni læſæ tribuebant, atque adeo eas Hydropis ſpecies quæ a totâ ſanguinis naturâ vitiatâ provenire arbitrabantur eâ de causâ univerſales appellabant, quia earum cauſas (vere an ſecus nihil ad rem jam enim

videbimus) a facultate quâdam ſanguificâ cujus vim in corpore animali latiſſimam putabant perversâ deducebant.

Duæ ſunt autem Hydropis ſpecies quas univerſales appellant antiqui, Anaſarca, et Aſcites, quin et his a quibuſdam additur Tympanites.

Hiſce autem ſignis Hydrops Anaſarca ſeſe prodit. Corpus pallidius fit, et tumore frigido atque molli augeſcit; maximè autem corporis partes inferiores,

pedes, crura, ſemora, veſperi intumeſcunt, quorum cutis a ſero inſitâ ſuâ gravitate inter fibras membranæ reticulatæ delapſo multùm diſtenta ſplendeſcit atque indureſcit. Nec aliunde hujuſce tumoris partium extremarum cauſa petenda videtur, licet ſcriptores nonnulli id omne frigori partium a corde longe diſtantium naturali tribuant: nam hoc quidem ſecus eſt, quandoquidem homini decumbenti poſt pauculas horas tumor imminuitur. At in Hydrope Anaſarca membra veſperi

diſtenta

diſtenta indureſcere dixi; cum tamen id omne ab humore aquoſo in membranâ reticulatâ collecto oriatur, nec ipſe humor ullâ aliâ causâ in hæc loca, quam inſitâ ſuâ gravitate impellatur, ipſe digitis cuti impreſſis facile cedit, quorum depreſſa veſtigia tarde evaneſcunt. Præterea in Anaſarcâ reſpiratio paulo eſt difficilior, maximè a ſumpto cibo; quandoquidem hepar quod in hoc morbo obſtructum et grandiuſculum ferè reperitur, a ventriculo alimentis diſtento ſurſum verſus

ſep-

ſeptum tranſverſum trudatur, atque mole ſuâ ejuſdem diſcenſum in aere inſpirando impediat, ipſumque pulmonem quodammodo comprimat. Porro cum in Anaſarcâ inſignis ſit totius corporis laxitas, atque ipſe ſanguis paucus, crudus, atque aquoſus conficiatur, pulſus eſt debilis atque parvus, et propter febriculam comitem frequens. Urina autem pauca, tenuis, atque aquoſa fertur, nonnunquam etiam turbida. Poſtremo in Anaſarcâ ſudor rariſſime prorumpit, vel propter

lympham

lympham ſpiſſiorem, atque viſcidiorem, quam quæ per cutis vaſcula pertranſire poſſit, vel propter eadem vaſcula a colluvie aquosâ undique compreſſa.

Multum intereſt inter Anaſarcam et id tumoris genus quod Græci οἴδημα vocant. Siquidem οἴδημα laxo quodam atque albo tumore partem aliquam corporis ſingularem occupat, nec eam ſemper inferiorem; cum contra in Anaſarcâ univerſum corpus quodammodo intumeſcit, niſi quòd

cum

cum diutius vel ſteterit, vel ſederit homo, ſerum effuſum deorſum copioſiùs delapſum pedes atque crura maxime diſtendat. Notandum eſt præterea mutato corporis ſitu οἴδημα nec augeri nec minui, quod contra fieri in Anaſarcâ jam dixi; nec eaſdem cauſas οἴδημα conſequitur quas Anaſarca, cum id et podagricis ſatis familiare ſit, et iis ſenibus qui a longâ anhelatione derepente liberantur; quinetiam ſphacelum gliſcentem ſæpe comitatur, alioſque multos morbos quibus cum

Hy-

Hydrope Anaſarcâ nihil eſt commune.

Cachexiæ quidem Anaſarca eſt perſimilis, ipſamque prægreſſam aliquando ſequitur. At in Cachexiâ fibrarum laxitas, aquoſuſque ſanguis licet perſæpè dominentur, ſerum tamen vel lympham e vaſis ſuis non effundi vel exinde quis colligat, quòd in Cachexiâ pedes minus quam in Anaſarcâ veſperi intumeſcunt. Adde quòd alia ætas Anaſarcæ, alia Cachexiæ ferè ſubjicitur: quandoquidem

doquidem huic vel pueri, vel ii quibus ætas nondum adolevit; illi autem ii qui jam virilem ætatem adepti ſunt, vel etiam natu majores magis patent: neque alienum erit notaviſſe Cachexiam maxime iis puellis familiarem eſſe, quibus pubertatis annos prætergreſſis menſtrua nondum fluxere; veram autem Anaſarcam iis præcipue contingere quibus olim menſes et hæmorrhoides fluere conſueti ſunt, jam autem a causâ quacunque ſupprimuntur.

Poſtremo ab Emphyſemate facile Anaſarca dignoſcitur, in hâc enim digitorum veſtigia cuti impreſſa tarde evaneſcunt, in illo ſtatim: præterea in Emphyſemate tumor tum increſcit, tum imminuitur, nullâ corporis ſitus ratione habitâ, nec ex iiſdem cauſis exoritur quibus Anaſarca.

Cauſas autem Anaſarcæ quatuor præcipuas reperio; quarum prima eſt frigidæ potus immodicus, maxime ſi eo tempore ingeratur quo a prægreſsâ febre,

febre, vel ab Hæmorrhagiâ profusâ, vel a malâ victus ratione, partium solidarum tonus, atque vis in sanguine conficiendo diminuitur, et sanguinis ipsius vis atque indoles depravatur. Eadem est ratio alimenti crudi, atque δυσπέπτυ, si corpore a quâcunque causâ debilitato assumatur, quales sunt cibi ex farinâ crudâ, vel ex carne animalium durâ et exsuccâ: quandoquidem hi nec facile in chylum solvi, nec cum sanguine et humoribus inquilinis recte commisceri possunt: quo-

circa necesse est ut sanguis crudus atque imperfectus, viscidus scilicet et aquosus exinde proveniat.

Altera Anasarcæ causa ad morbos prægressos refertur, quales sunt febres lentæ continuæ, quartanæ longæ, diuturna ventris profluvia: hisce enim morbis inveterascentibus et fibræ corporis laxantur, et humores corrumpuntur, et, quod consequitur, robur atque motus in partibus sanguinis confectioni inservientibus deficiunt.

ficiunt. Deficit viciſſim in ſanguine crudo et inchoato vis vaſa exſtimulandi, quocirca nec ſuccus alimentarius ex cibis exprimitur, nec cum humoribus corporis rectè commiſcetur, nec in ſanguinis naturam evehitur.

Tertia cauſa ſanguinis profluvia conſueta vel intermiſſa, vel ſuppreſſa, vel profuſa reſpicit. In ſanguinis profuſione immodicâ, ſive a naribus, ſive per locos naturales in fœminis, ſive a venis inteſtini recti fiat, eventus ratio

ſatis patet; quandoquidem ſanguine juſtò copioſiùs ſubducto, et humores reliqui tenues et aquoſi fiunt, et fibrarum tonus laxior conſequitur.

Fluxus autem vel intermiſſi vel ſuppreſſi diſpar eſt ratio; retentis enim iis quæ efferri humorum abundantia poſtulat, ſanguinis moli nimiæ movendæ in laxâ atque debili corporis conſtitutione quæ huic morbo maximè patet, impares fiunt vaſorum vires. Cum autem in ſanguine conficiendo plurimum faciat

hu-

humorum motus idoneus, quo eorum particulæ tritu ſatis valido terantur, comminuantur, commiſceantur; nihil mirum eſt, ſi laxato vaſorum tono, humorum increſcente copiâ, et eorundem motu diminuto, ſanguis aquoſus et ſegnis vaſa tenuiora diſtendat atque prægravet; et pars ejuſdem tenuior per vaſorum tunicas percolata ſecedet; et inter fibras membranæ reticulatæ diffuſa tumore albo atque frigido cutem diſtendat.

Sequitur quarta Anaſarcæ cauſa, viſcerum conſtitutio læſa; cum autem ea inter Aſcitæ cauſas præcipua numeretur, commodius tractanda veniet cum Aſcitæ rationem exponemus.

Sequitur ut eas notas proponam quæ vel ſpem vel periculum in Anaſarcâ oſtendunt. Si itaque a multo ſanguine derepentè profuſo oritur Anaſarca, levior ea eſt, quam quæ alias cauſas, præſentim quæ læſam

ſam viſcerum fabricam conſequitur. Ad ſanguinis enim amiſſi damnum reſarciendum, atque fibris laxatis robur priſtinum conciliandum ſufficit plerumque diæta analeptica cum corporis aptâ exercitatione conjuncta.

Sin autem diuturno ſanguinis fluxui, ſive is in mulieribus ab utero proveniat, ſive in maribus ab apertis recti inteſtini venis, ſuperveniat aqua intercus, difficilior eſt morbus (maximè ſi ſanguinis profuſio perſtiterit)

ſtiterit) quam ſi iſtis excretionibus intermiſſis exoriatur ; levior autem quam qui eaſdem ſuppreſſas ſequitur. Cum enim colluvies aquoſa vix aliis medicamentis expurgari poſſit, quam iis quæ vel alvum, vel urinam, paulò validius movent, vix fieri poteſt, cùm ipſis illis medicamentis ſanguis multum commoveatur, atque corporis fibræ exſtimulentur, quin fluxus ſanguinis promoveatur, quem contrà medicum coercere oportet. Quod idem de medicamentis apperientibus et roborantibus, huic

huic morbo propriis dictum volo, quandoquidem iis et calor et motus multùm intenduntur. Contra autem si Anasarcam, Hæmorrhoidum, aut mensium retentio præcessit, in remediis sanguinis confectioni promovendæ aptis tota sanandi spes continetur; quæ citra omne incommodi periculum aquosum et inertem sanguinem corrigunt, fibrarum tonum roborant, postremo sanguinis excretiones necessarias promovent.

At Anaſarcam eam quæ Menſtruis, vel Hæmorrhoidibus ſuppreſſis exoritur, periculoſiorem eſſe dixi, quam eam quæ ab iiſdem intermiſſis provenit. Cum enim eorum intermiſſio vaſa laxa motuumque ſegnitiem plerumque conſequatur, hiſce vitiis, roborantibus atque ſtimulantibus facile occurritur: ſuppreſſio contra minus medicabilis, quia vel adſtrictionem vel obſtructionem vaſorum conjunctam habet.

In curatione hujuſce morbi aggrediendâ quatuor hæc maxime medicum moliri decet. Nempe ut viſcera obſtructa reſerentur, ut aqua e corpore educatur, ut ſanguinis atque humorum vitia emendentur, poſtremò ut fibris atque vaſis robur atque motus concilientur.

Quo igitur feliciter obſtructiones viſcerum ſolvantur, imprimis convenit ut leni quodam medicamento ſolvatur alvus, quò quicquid crudum atque

iners in inteftinis delitefcit e corpore expellatur: deinde vomitum movere convenit; ut compreffis atque concuffis Hepate, Liene, Pancreate, Renibus, Inteftinis, omne craffum, atque concretum in eorum vafis conteratur et comminuatur; ut fanguinis curfus citatior fiat; poftremo ut fecretiones atque excretiones promoveantur.

Eductâ jam mole Inteftina gravante, et fanguinis curfu liberiore vifceribus reftituto, adhibenda funt ea quæ humores

lentos

lentos et craſſos reſolvendi vim habent: quo nomine maxime herbæ illæ acriores quæ ſapore ſubamaro, et ſale volatili et penetrabili gaudent cenſendæ ſunt: ex his Cochlearia Naſturtium, Becabunga, Raphanus, Ruſticanus, Ari radices plurimum valent: hiſce accedant gummi quædam reſinoſa, Galbanum, Aſafœtida, Ammoniacum, quæ magis valent ſi cum ferro præparato ritè conjungantur, hæc enim non ſolum humores craſſos reſolvunt, verum etiam calore et ſtimulo

ſuo motus languentes, et partium ſolidarum tonum intendunt.

Sed in Anaſarcæ curatione ſecundo loco propoſitum eſt ut aquae corpore educatur. Ad quem finem conſequendum multum faciunt ea quæ in viſcerum obſtructione humoribuſque lentis reſolvendis adhibenda præcepi. Nequicquam enim humoris vitioſi expurgationem molietur medicus, niſi ex præcepto Hippocratis corpus prius εὔροον faciat. Quid quod remedia

remedia quorum vis diuretica in hoc morbo maximè celebratur, ideo maximâ ex parte urinam moveant, quia maximam vim resolvendi habeant: ex his autem præcipue valent salia illa fixa quæ ex herbis combustis arte chymicâ comparantur; deinde plantarum nonullarum radices, quæ sale penetrante, atque acri succo præditæ sunt, imprimis Scilla, Allium, Raphanus; ex animalibus vero Millepedæ, Scarabæi, Apes, Cantharides, quas quidem Cantharidas tacerem, nisi Hippo-

cratem ipſum auctorem haberem, voſque auditores doctiſſimos atque prudentiſſimos.

At iis quidem quibus Anaſarca nondum inveteravit maximè conveniunt Diuretica, morbo enim adulto atque confirmato, praecipuè ſi abundantior aquae vis inter cutem coiverit, medicamentis iis quae paulo vehementius alvum ducunt (Hydrogoga ab effectu dicunt medici) eductio aquarum eſt tentanda. Non neceſſe eſt ut in his recenſendis longior ſim,

cum

cum vires Elaterii, Colocynthidis, Scammoniæ, Jalapii, Ireos, et Rhamni, in Pharmacopœis vulgatiſſimas habeamus.

Magis fortaſſe intererit notaviſſe id quod a Practicorum nonnullis prolatum video; ad aquas ſcilicet in Anaſarcâ educendas purgantia acriora quam in ipſo Aſcite requiri; quod tamen ſecus eſſe vel ipſi teſtantur: quicquid enim in Aſcite curando feliciter iis ceſſit, id omne, ſiqua hiſtoriis medicis ab

iiſ-

iiſdem conſcriptis fides eſt, Hydrogogis vehementioribus acceptum eſt referendum. Inter omnes præterea conſtat, in ejuſmodi Hydropis genere qui morbo alio prægreſſo homine fracto et debilitato ſupervenire ſolet, quale nimirum aut febres longas, aut vaſorum exinanitionem conſequitur, diætam analepticam, Chalybeata, Rhabarbarum, atque id genus remediorum quæ vires reficiunt, concoctionem promovent, fibriſque tonum debitum reſtituunt maxime prodeſſe, abjectis omnino Hy-

Hydrogogis validioribus, quæ licet in Aſcite neceſſario plerumque ſint adhibenda, ſi modo aquam medicamentorum ope expurgatam volumus, a curatione Anaſarcæ a cauſis jam memoratis profectæ, nihil certe magis alienum eſſe poteſt.

Sed alia eſt promptiorque aquam intercutem educendi ratio quæ iis præcipuè convenit, quibus crura, pedes, atque femora aquæ collectæ mole multùm diſtenduntur. Incidatur ſcilicet cutis ſupra talum plagâ

ſatis

ſatis profundâ, nimirum ut ſcalpellum membranam reticulatam ſubjectam contingat: ita enim viâ patefactâ ſatis promptè deſcendit atque effertur aqua. In hâc autem curationis methodo adhibendâ cavendum eſt imprimis ne aqua nimis cito et confertim effluat; deinde ne loca cutis inciſa ſphacelo corripiantur. Cum enim in Anaſarcâ fibrarum tonus et ratione cauſarum quæ morbum antecedunt, et ratione aquæ inter ipſas diffuſæ multum relaxetur, aquâ derepente effusâ

pari

pari paſſu vires elangueſcunt, et homo tandem lethali deliquio ſolvitur. At id quidem præcaveri poteſt, imprimis ſi plagâ minutâ, atque unicâ incidatur cutis; (ſic enim ſenſim pedetentimque effertur aqua.) Deinde ſi medicamentis iis quæ vires reficiunt, atque nervorum tonum intendunt (Cardiaca medici appellant) ſuſtineatur aeger.

Ne autem parti inciſae ſphacelus superveniat optime proſpicitur, ſi vulnus decocto earum

rum herbarum quae leni vi aromaticâ pollent, quales ſunt Abſinthium, Centaureum, Chamemelum, diligentur foveatur, et membrum inciſum cateplaſmate ſimilis facultatis involvatur.

Atque haec quidem praecipua ſunt quae in aquâ educendâ feliciter eſſe ceſſura ſpes eſt; omitto itaque ea quae ope vel arenae calidae, vel balnei ſicci ſive laconici antiqui in aquis diſſipandis tentanda praecipiunt; quippe his id quod voluit

luit vix unquam medicum consecutum esse credibile est. Nec temere cataplasmati cruribus admoto fidendum puto, licet hujusmodi medicamenti formulam a Foresto præscriptam habeamus, cujus ope matronæ cuidam nobili multum aquæ sine cutis corrosione, ut ipse loquitur, effluxit. Concedo equidem in Oedemate, quinetiam in Cachexiâ, vel fotu, vel cataplasmate multùm partim dissipando, partim fibrarum tonum intendendo profici posse, his autem Anasarcam veram et

confirmatam profligari poſſe, aut nulla, aut certe rara ſpes eſt.

Eductis aquis tentandum eſt porrò id quod tertio loco præcepi, nempe ut vitia ſanguinis et humorum emendentur: quinetiam ut hoc ipſum certius conſequamur, eodem tempore fibrarum vis eſt intendenda atque roboranda. Adhibenda ſunt itaque ea quæ in viſceribus obſtructis reſerandis proficere dixi, ut omne id quod a ſanguinis naturâ alienum eſt ab ipſo ſecernatur, atque e cor-

pore

pore expellatur. Cum autem interea excretione illâ jugi perpetim minuatur ſanguinis moles, nec aliunde id quod deperditur niſi a chylo communi omnium humorum promptuario ſuffici queat, curandum eſt ut humores alimentorum coctioni inſervientes ab Hepate, Pancreate, Ventriculo, et Inteſtinis profuſi, ſatis largâ copiâ ſuppetant: motus præterea concitatior ſanguini conciliandus, et medicamentis idoneis qualia ſunt gummi, aromata, chalybs, et ſiqua ſunt alia quorum vis

in fibris ſtimulandis, et ſangui-
ne calefaciendo ab experientiâ
comprobatur, alimentorum con-
coctioni, chyli diſtributioni,
ſanguinis confectioni, et alie-
norum expulſioni proſpicien-
dum eſt. Quinetiam iiſdem
adhibitis corrigitur fibrarum
flaccida conſtitutio: nam ſola
ejuſmodi medicamenta huic fi-
ni conſequendo in Anaſarcâ
conveniunt. Licet enim mor-
bus ille cum inſigni fibrarum
laxitate ſemper conjungatur,
tamen medicamentis iis quæ
aſtringentia medici appellant,
cer-

certè iis quæ στυπτικὰ Græci dicunt rariſſimus locus eſt.

At hæc quidem de Anaſarcâ in univerſum dicta velim. In ægris enim ſingulis et morbi cauſæ ſingularis, et ſymptomatum præſentium diligentiſſimè ratio eſt habenda; nequis in morbi genere eo quod e Menſtruis ſuppreſſis exoritur, eâdem methodo curationem aggrediendam putet, quâ in eo qui vel Hæmorrhagiam profuſam ſequitur, vel cum eâdem conjungitur: in hoc enim et acria, et

calefacientia, et humores crassos et concretos resolventia, quia sanguinem incendunt, et motum ejus concitatiorem faciunt, raro aut nunquam sunt adhibenda, quæ tamen alio morbi genere sæpissime conveniunt.

Atque hæc de Hydropis Anasarcæ signis, causis, atque curatione dicenda habui, non quidem recondita, vel vestrâ expectatione digna, vereor etiam ne in nonnullis exponendis obscurior fuerim, nonnulla etiam breviùs dixerim quam tantæ

tæ res dici poſtulent ; hæc autem præcipuè ſpectavi, primùm ne vobis harum rerum ſcientiſſimis longâ oratione odioſus eſſem ; alterum, ut in cauſis explicandis nihil proferrem quod ab Oeconomiâ animali, et corporis fabricâ ſatis veriſimiliter deductum non videretur ; poſtremo, ut in medendi methodo tradendâ ea ſola præciperem quæ ipſis experimentis explorata atque comprobata ſunt.

Entius. Dilucide quidem atque ſimpliciter doctiſſime Harvæe Anaſarcæ cauſas et curationem nobis expoſuiſti; nec tamen tibi homini diſertiſſimo deſpiciendum erat ne ſi oratio tua copioſior eſſet, longior etiam nobis videretur. At hæc miſſa facio (præſentem enim laudare vereor) et ſententiam tuam de Aſcite et Tympanite expecto.

Harvæus. Ad Aſcitæ igitur naturam exponendam venio

nio (eum enim in Hydropis divisione secundo loco posui.) In hujusce autem morbi naturâ contemplandâ, id mihi imprimis disquirendum occurrit; cur in Abdominis cavo aqua frequentius coeat, quam vel in Thorace, vel in Cranio? Id autem hisce de causis potissimùm evenire verisimile est. Primùm quia frequentius in visceribus quæ Abdominis cavo continentur a vario toni vitalis moderamine, sanguis vehementer compellitur, et pertinacius coercetur, quam in ul-

lâ aliâ corporis parte; quod crebris Hæmorrhoidum diſtentionibus, et menſtruo ſanguinis fluxu ab utero, ſatis comprobatur. Deinde, quoniam hæc ipſa viſcera lpmphâ abundanti præ cæteris corporis partibus irrigantur: poſtremo, quia glandulæ in Abdomine conglobatæ, quinetiam ipſum Hepar, Pancreas, et Lien vaſorum ſuorum obſtructionibus maxime tentari ſolent. Ab his autem quæ mox ſuo loco uberius exponenda venient diſcedo, dum

ſedem.

ſedem atque ſigna hujuſce morbi ſtatuam.

Aſcite præſente venter gravi tumore diſtenditur qui erecto corpore prorſùm et deorſùm fertur; homini autem ſupino depreſſior fit, atque magis diffunditur; in latus autem alterutrum provoluto corpore, eòdem etiam provolvitur gravitate ſuâ aquarum moles. Præterea concuſſo ventre aquæ conquaſſatæ ſonum exaudiri poſſe nonnulli ſcribunt, certè ſi venter ab altero latere percutiatur,

humoris fluctuantis motus in latere oppoſito admotâ manu facile ſentitur. Quinimo progrediente morbo, augeſcente in dies humoris mole impeditur motus ſepti tranſverſi, et compreſſo pulmone ſpirandi difficultas ſupervenit, maxime ſi æger ſupinus decumbat. Quo autem ventrem diſtentiorem gerit æger, eo magis cæteræ corporis partes quaſi tabe correptæ gracileſcunt; niſi ſi, (quod ſæpe quidem fit) Anaſarca conjungatur; tum vero pedes, crura, femora, aquâ in-

tercute diſtenduntur, maxime veſperi. Urina pauca, craſſa, rubra in hoc morbo fertur, ſitique inexplebili urgetur æger. Præterea pulſus plerumque parvus eſt, et propter febrem hujuſce morbi comitem individuum celer et durus. Aliud adhuc ſymptoma huic morbo præſens adeſſe dicitur, nempe tuſſis ; quam tamen ſæpiſſimè abeſſe notavi, niſi ſi Hepar ſcirrho occuparetur.

Jam ordo poſtulat ut de ſede atque differentiis Aſcitæ dicam,

cam, cum nec mali hujuſce eadem ſemper eſt facies, nec eundem in corpore locum ſemper aqua occupat. Nam vel inter muſculos abdominis tranſverſos, et membranam eam quam περιτόναιον Græci vocant diffunditur, vel in hujuſce ſubſtantiâ reticulatâ quam duplicaturam falſo nominant, ſaccum membranaceum craſſum ſibi formaviſſe aliquando ſectione compertum eſt: nonnunquam Teſtes muliebres dictos aquâ diſtentos vidimus; rarius inter Omenti vel Meſenterii mem-

membranas aquam coivisse novi: frequentissime autem in Peritonæi cavo reperitur.

Est etiam aliud quo Ascites ab Ascite differt; nunc enim aqua vel in cavum Peritonæi diffunditur, vel saccum quendam capacem quo contineatur in membranis vel Peritonæi vel visceris alicujus alius sibi format; nunc autem in vesiculis multis variæ capacitatis coercetur.

Ipsæ autem vesiculæ vel viscerum superficiei adhærent

(maxime Hepatis aut Teſtium muliebrium) vel ſolutis pediculis quibus a viſceribus dependebant, libere in abdominis cavo fluctuant; vel poſtremò in ſacco quodam continentur. Aqua autem ipſa vel colore citrino, vel a ſanguine recens confuſo rubro, vel ab eodem putrefacto, fuſco tincta reperitur; quinimo eadem nunc liquidior, nunc craſſior et fæculenta viſitur, ignique admota perinde ac ſanguinis ſerum coit.

Ad Aſcitæ cauſas exponendas venio, quod ut dilucidiùs faciam, imprimis exponendum eſt qualem viſcerum conditionem in ſectis hydropicis medicorum oculis Anatomia ſubjecit. Ac primùm quidem Hepar ſæpiſſime obſtructum atque induratum videmus; non uno tamen modo. In aliis enim ipſum contractum atque quodammodo exſiccatum conſpeximus, ſuperficie tamen æquali. In aliis contrà magnitudine admodum auctum, in-

æquale, tuberculis glandularum diſtentarum ſpecie ab ejuſdem ſuperficie prominentibus.

Alio etiam vitio hydropicorum Hepar nonnunquam afficitur; nempe eo quo vaſcula ejuſdem minima humore vel flaveſcente, vel limpido, vel lutulento diſtenta, mirâ nec ſatis adhuc explicatâ μεταμορφώσει in veſiculas quas ſupra memoravi Græci ὑδατὶδας vocant immutantur. Quod Hippocratis diligentiam non effugiſſe teſtatur locus ille in ſeptimo Aphoriſ-

morum

morum ὁκόσοισιν ἂν τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν ἐς τὸ ἐπίπλοον ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος εμπιμπλᾶται καὶ αποθνήσκουσιν.

Eſt etiam ubi in Aſcite Hepar optime conſtitutum reperitur, Lienis autem fabrica tumore duro pervertitur. Evenit etiam ſæpe ut Pancreas atque Meſenterii glandulæ vel lentâ inflammatione vel ſcirrho affectæ inſignitur indureſcant atque augeantur. Quid quod alia vitia Meſenterii et Omenti nonnunquam in Aſcite ad-

ſint, qualia ſunt Atheromata, Steatomata, Tophi, ut taceam Hydatides quæ inter ejuſdem Meſenterii membranas coercentur, vel ipſius ſuperficiei exteriori adhæreſcunt. Quinimo conſimili fabricæ malæ conſtitutioni ſubjiciuntur teſtes muliebres. Poſtremo renes ulceroſos, et veſiculis ſero atque ſanie repletis obſeſſos, in Aſcite ſe reperiiſſe ſcriptis ſuis memorat Platerus.

Aſcitae non omnis aetas aeque ſubjicitur. Infantes enim

vel

vel pueros hoc morbo corripi in historiâ medicâ vix memoratum puto, (quanquam iis puerulis quibus Pulmonis, et Mesenterii glandulae conglobatae dictae strumoso vitio intumescentes induruere, abdomen humore nunc chyloso, nunc aquoso distentum nonnunquam vidi.) nec fœminas fere invadit Ascites nisi eas quibus menstruus ab utero fluxus sive suppressus sive retentus jam descendere desiit. E maribus vero aetate consistentes, vel senectuti propiores huic malo

maxi-

maxime patent, praecipuè ſi abundantior ſanguinis copia per venas inteſtini recti effundi ſolita, vel naturae ſegnitiâ, vel motu ſanguinis perverſo, vel medicamentis adſtringentibus, vel chirurgi manu male officiosâ ſupprimatur.

Hydropis Aſcitae cauſae ſunt vel propiores vel remotiores. Inter remotiores imprimis ſunt recenſenda ſanguinis profluvia, ſive ea in fœminis ab utero ferri, ſive a recluſis recti inteſtini venis conſueverunt, medicamentis

mentis adſtringentibus ſuppreſ-
ſa; maxime ſi ſtatim a medi-
camentis illis adhibitis, phar-
macis emmenagogis, atque ali-
is ejuſmodi ſanguinem com-
moventibus conſuetum ſangui-
nis fluxum revocare imprudens
quis tentaverit. Horum enim
ope compulſo ſanguine vehe-
mentius ad loca conſueta, at-
que ipſi erupturo exitu dene-
gato, maxime diſtenduntur va-
ſa per viſcera abdominis diſtri-
buta, a ſanguine ſecedit pars e-
juſdem tenuior, per vaſorum
mem-

membranas quaſi percolata, et in Peritonæi cavum effunditur.

Et hic quidem loci non alienum erit notaſſe quam tenuis et acuta ſit in medicinâ cauſarum diſtinctio. Ceſſantibus enim hæmorrhagiis multum intereſt an medicamentorum vi ſupprimantur, an naturæ quaſi ſponte retineantur; cum Practicorum experientiâ compertum ſit earundem ſuppreſſionem Aſcitem plerumque conſequi, retentionem vero Anaſarcam.

Inter Ascitæ causas sunt Febres intempestivè solutæ, vel alienâ medendi methodo suppressæ, sive continuæ sint, sive intermittentes, sic enim in viscera, maximè in Hepar, Splenem, et Mesenterii glandulas convertitur causa morbi. Non temerè igitur a Practicis præceptum video, ut curatio Hydropis Quartanæ supervenientis non purgantibus, at obstructa resolventibus et urinam moventibus omnino committatur. Huic causæ referatur potus fri-

gidæ immodicus corpore æſtuante ingeſtus, ſive id in febris incremento fiat, ſive a vino, venere, vel labore corpus concaluerit : frigore enim potionis ingeſtæ viſcera fervida conſtringuntur. Nec diſpar ratio eſt hujuſce morbi, cum ſcabiem, vel impetiginem repulſam, vel ſpirituum vinoſorum potationem ſequitur.

Ex hiſce præmiſſis haud improbabili conjecturâ proximam hujuſce morbi cauſam deducere in proclive eſt. Ut enim ab He-

Hepatis fabricâ vitiatâ incipiam, cum is ſit vaſorum in abdomine curſus et diſtributio, ut quicquid ſanguinis vel Ventriculo, vel Lieni, vel Pancreati, vel Inteſtinis, vel ipſi Hepati arteriarum ductu vi Cordis impertitur, id omne in truncum Venæ Portarum confluat, ut per ejuſdem venæ ramos in Hepar quaquaverſùm diducatur, antequam finibus Venæ Cavæ acceptum ad Cordis dextram Auriculam redire poſſit; profectò conſequitur ſi tranſitus ſanguinis per Hepar impedia-

tur, ſive id a venis quocunque modo infartis, ſive ab iiſdem conſtrictis, ſive totâ Hepatis fabricâ Scirrho perverſâ, ut impediatur pariter in omnibus retro vaſis, cujuſcunque tandem generis fuerint, atque ut diſtentis iiſdem vaſis, atque tardato humorum motu, partes ſanguinis liquidiores quaſi Διαπηδήσει per vaſorum tunicas in cavum Peritonæi ſenſim effundantur.

Eadem fere eſt ratio reliquarum Glandularum, Splenis, Pancreatis, et maximè earum

quæ

quæ per Meſenterium diſperguntur: compreſſis enim Venis Lacteis, quas etiam Lympham ab Inteſtinis reducem ducere mihi compertiſſimum eſt (licet et Aſellio et noſtro Highmoro de Lymphâ illâ vel nihil omnino, aut ſaltem parum explicatè ut de re admodum obſcurâ dictum ſit) neceſſe eſt ut ipſa illa Lympha per membranas Venarum Lactearum tenuiſſimas percolata exſtillet, vel ut iiſdem diſruptis Chylus etiam cum Lymphâ effundatur.

Entius. Quam Lympham Harvæe? aut qualem ejuſdem reditum nobis narras? An non Serum ſanguinis, cæterique ſi qui ſunt in corpore humores ſanguine tenuiores (nam Nervorum ſuccum te hic loci intelligere non arbitror) cum ipſo in venis confuſi ſimul ad Cordis auriculam adducuntur? An propriam et peculiarem viam ad Lympham illam vehendam natura fabricata eſt?

Harvæus.

Harvæus. Inſcius quidem et quaſi invitus in mentionem rei diù mecum cogitatæ atque meditatæ incidi: quam tamen ideo ſilentio premendam adhuc duxi, quia et in iis quæ jam pridem de ſanguinis motu protuli medicos invitiſſimos mecum conſentientes habui, et quia ea quæ de Lymphæ motu atque curſu ſentiam, licet ſatis veriſimilia mihi videantur, haud tamen experimentis ita confirmata habeam ut opiniones longâ ſæculorum auctoritate ſan-

citas

citas vincere ſperem: cùm autem in harum rerum mentionem quaſi fortuitò incidi, et vos auditores habeam æquiſſimos, quique has meas conjecturas minime efferetis dicam breviter quid ſentiam de toto curſu humorum tenuiorum in corpore animali.

Cùm itaque neceſſe eſt ut Arteriarum ramuli magnitudine ſenſim decreſcentes eò tandem exilitatis deveniant, ut ſiqui porro exinde canales propagantur, craſſiori ſanguini re-

cipiendo prorſus inepti evadant; et quoniam partium corporis exanguium (quales maximam partem ſunt Oſſa, Cartilagines, Tendines, Oculorum membranæ nonnullæ) ea eſt fabrica atque uſus, ut ex vaſculis ab Arteriis minoribus emiſſis humores proprios a ſanguine tanquam a communi promptuario derivent; profectò ſequitur diverſas eſſe vias, diverſoſque curſus diverſorum humorum qui per corpora animalia deducuntur; dum pars ſanguinis craſſior Venarum ope (quod ipſe

primus

primus oſtendi ad Cor deducitur, tenuiores autem per ductus tenuiores ſecedunt atque aguntur. Nec ullâ aliâ ratione explicari poſſe puto, quibus modis aut humores utiles ſeparari, aut inutiles ſecerni et amoliri, aut ſuccus alibilis ad omnes partes corporis deferri atque diſtribui poſſit, niſi cuique humoris generi deducendo ſua ſibi vaſcula natura ſit fabricata. Nam ab Hepate humorem bilioſum, ab Inteſtinis Lympham et Mucum, ab Ore Salivam, a Renibus Urinam

ſtillare videmus, propriis ſuis vaſculis procul dubio advectam et excretam. Quid quod humores aliena loca pererrantes multorum morborum cauſæ ſunt evidentiſſimæ? Lympha itaque quæ maxima atque ſubtiliſſima pars eſt humorum animalium, in vaſa ſua tenuiſſima atque numeroſiſſima vi ſanguinis propulſi compellitur, et omnia corporis loca alluit, atque officio ſuo tandem functa per Venas ſuas arte Anatomica facile in conſpectum producen-

das

ctas ad Cor curſu mox deſcribendo redit.

At forte quidem rogabitis annon etiam ipſa illa Lymphatica quæ Lympham ſuam Venis iſtis conſpicuis tradunt conſpici poſſint? An illa tota mente conficta ſint atque opinionum commentis adnumeranda? Minime quidem, nam in oculorum inflammationibus ipſa ſanguine diſtenta videmus, et multas corporis partes quales ſunt (ut alias omittam) tunica oculi Cornea, ejuſdemque

corpus Cryſtallinum, atque Vitreum (falſo humores dicta) ex illis fabricatas ſcimus.

Ad Venas autem Lymphaticas redeo, quæ tantâ exilitate ab extremis ſuis Arteriis prodeunt, ut conſpectum noſtrum orientes omnino fugiant; at rivulorum more inter progrediendum confluentes ſenſim majores evadunt, atque ſatis conſpicuæ tandem fiunt. In abdomine quidem numeroſiſſimæ reperiuntur, et primùm in Meſenterio; cùm ipſæ Venæ

Lacteæ licet Chylo ab Inteſtinis deferendo inſerviant (nam hâc quidem in re ab iis quæ olim contra Riolanum ſcripſi diſcedendum mihi eſſe confiteor) ſint vera vaſa Lymphatica: in canibus enim poſt brevem inediam ſtrangulatis humorem aquoſum non Chylum ipſis ineſſe ſæpiſſime vidi. Præterea ab Hepate juxta Venam Portarum adeo inſignes conſpiciuntur Lymphæ rivuli, ut hiſce vaſis Chylum ad Hepar importatum recentiores Medici tradant: quinetiam vaſis Iliacis

filo

ſilo apte conſtrictis vivente adhuc animale, Lymphatica pellucida a partibus inferioribus redeuntia aquoſoque humore diſtenta in conſpectum veniunt.

Vaſa autem jam memorata, tum ea quæ a Meſenterio atque Hepate, cum ea quæ a partibus inferioribus cum vaſis Iliacis progredi dixi, in Veſiculam quandam pellucidam cruri Diaphragmatis dextro ſubjectam, et ſpinæ Dorſi incumbentem confluunt. Ex ipſâ autem veſiculâ exoritur vas pellucidum

membranoſum nunc ſimplex, nunc duplex, inter Aortam et Venam ſine pari per Thoracem delatum; rivulos Lymphæ a vicinis viſceribus affluentes recipit, et Aortam tandem ſubiens in Venam ſubclaviam ſiniſtram ingreditur.

Ex hiſce autem Venis Lympham ad Subclaviam et (quod conſequitur) exinde ad Cor deferri patet, quia ligatis Lymphaticis eadem omnino hiſce vaſis obveniunt, quæ Venis ſanguineis ligatis jampridèm evenire

nire docui. Prætereà in Lymphaticis ea eſt valvularum (quæ in ejuſmodi vaſis numeroſiſſimæ ſunt, fabrica atque ſitus, ut Lymphæ Cor petenti apertum pateat iter, eidem regreſſuræ omnis via intercludatur.

Peragravimus jam corporis animalis minus frequentata loca, nunc vero in viam redeamus, et iter inſtitutum perſequamur.

Hamæus. Avia quidem loca nullius ante trita ſolo certè

peragrasti Harvæe; at amœnissima, undè tanquam ex arce editissimâ omnia quæ in provinciâ quâquâ patet animali geruntur, longè latèque prospicere valemus: et quanquam incredibili studio efferor hæc loca te duce penitiùs perlustrandi atque invisendi, id tamen in aliud tempus deferendum esse video, et id quod cæpimus persequendum.

Harvæus. Proximum est ut ea signa proponam quibus innotescat qualis hujusce morbi exitus

tus futurus ſit. Quò autem de his certius judicium feramus, imprimis animadvertendum eſt Aquam in Abdominis cavo collectam non quidem morbum primarium eſſe, ſed vitio cuidam viſcerum, Scirrho nimirum, vel obſtructioni, vel conſtrictioni tanquam comitem pediſſequum adjungi. Si enim hujus morbi medicina in colluvie aquoſâ educendâ poſita eſſet, nihil proclivius eſſe poſſet (niſi forte humor in veſiculis contineretur;) Colluvies quippe illa vel medicamentis urinam moventibus,

vel

vel purgantibus vehementioribus adhibitis, ſatis cito e corpore plerumque educitur, vel ſaltem his non proficientibus inſtitutâ abdominis Paracenteſi. At viſcerum labe nondum emendatâ licet aquarum mole depoſitâ a morbo maxime recreari videatur æger, brevi tamen eòdem revolvitur, et idem labor denuo eſt exanclandus.

His itaque præmiſſis in aperto eſt cauſa cur Aſcites e ſimplici viſcerum obſtructione exortus, ſive hoc ab humoribus nimis

mis ſpiſſis atque concretis fiat, ſive etiam a vaſorum tono juſtò conſtrictiore, facile ſanari poſſit: cùm e contrario ſi Hepar, vel Lienem, vel Meſenterii glandulas Scirrho induratas, vel quodcunque aliud fabricæ vitium inemendabile conſequitur, nullum aliud ægro ſolatium ſit, niſi ut aqua in Abdomine quoties coiverit, toties quocunque modo poſſit, e corpore educatur.

Si itaque Aſcites vel ab Hepatis fabricâ penitus vitiatâ ob-

ortiſque in eodem veſiculis illis quas Græci ὑδατίδας vocant, vel ab eodem morbo vel Lienem, vel Meſenterium, vel Teſtes Muliebres occupante oriatur, vel a vaſe aliquo Lymphatico inſigniore diſrupto; ægro hujuſmodi malo implicato nulla certè convaleſcendi ſpes eſſe poteſt: cum morbus a ſtructurâ partium penitus perverſâ nec ope medicâ reſtituendâ pendeat.

Si in Aſcite ſanguis copioſus a naribus vel ab Inteſtinis profluat,

ſluat, quod ſæpiùs fit ſi cum Ictero morbus conjungatur, mortem brevi futuram prædicat Medicus: hinc enim ſanguinis compagem reſolutam et ſphacelum inſtantem cognoſcimus.

Nec meliora Medico ſperare licet, ſi poſtquam ægrum longo tempore morbus fatigaverit, ſpiritus difficilis repentè fiat, obortis ſimul gingivarum ulcuſculis, alvo ſimul multa liquida atque fœtida profundente.

Si

Si aqua non ſolum Abdominis cavum impleverit, verum etiam (quod quidem ſæpe fit) inter carnes atque cutem ſeſe inſinuaverit, atque deorſum prolapſa diſruptâ crurum cute exitum ſibi fecerit, brevi plerumque moritur æger, ſphacelum enim cutis atque ſubjectæ membranæ adipoſæ caſus ille plerumque conſequitur. Unde intelligi poteſt quantum interſit, an ex Celſi præcepto aqua ex cute ope Chirurgicâ inciſâ profluxerit, an ipſam cutim ſpon-

te perruperit; cum in cute adhuc ſanâ fiat inciſio, fomentiſque idoneis et tono fibrarum laxato proſpicitur, et putredini inſtanti occurritur; cutim autem ſponte diſruptam gangræna (quod ante dixi) fere præcedit, cui jam invaleſcenti non niſi ſerò atque fruſtrà plerumque adhibetur auxilium.

In Hydropis Aſcitæ curatione id præcipuum atque idem in hoc morbo difficillimum medicum adniti oportet: nempe ut ea viſcerum labes quâ morbi cauſa tota continetur, emendetur. Se-

cundum id, ut aquarum mole corpus liberetur. Obſtructionibus enim viſcerum quibuſcunque reſolutis ſatis feliciter medico plerumque cedunt aquam educendi conatus. Quid quod ſponte atque vi Naturæ in Venas reſorberi, atque per urinæ vias, vel per alvum efferri poſſit aquarum colluvies naturali fabricâ viſcerum reſtitutâ?

Atque huc referenda videntur ea, quæ in humoribus præparandis, medicamentis alvum ducentibus præmittenda docent

medi-

medicorum nonnulli inſigniores. Cujus quidem præparationis ea vis atque ratio eſt, ut vel viſcerum tonus juſto ſtrictior relaxetur, vel ut id quod in ſanguine, vel ſero, vel humoribus quibuſcunque ab hiſce ſecretis nimis ſpiſſum atque concretum ſit, reſolvatur, et attenuetur. Quod quidem maximè confirmatur nonnullis quæ in hiſtoriis medicis tanquam Paradoxa atque incredibilia vulgo habentur. Quoſdam enim Aſcite laborantes fruſtrà tentatis iis quæ urinam et alvum ducunt,

frustrà etiam roborantibus, atque calefacientibus adhibitis; Venæsectione, Refrigorantibus, quinetiam ipso Opio dato sanatos novimus. Eos nimirum quibus in viscerum quorundam tensione nimiâ, vel etiam fortè in levi eorundem inflammatione morbi causa constitit.

Quanquam autem in Ascite curando maximum atque præcipuum est, ut viscerum læsa atque perversa constitutio emendetur, inde tamen curationem ordiri non nisi morbo incipiente con-

convenit. Poſtquam enim in abdomen magna aquarum vis confluxerit ſatius erit earum expulſionem aptis medicamentis quamprimùm moliri, ut hâc parte morbi depoſitâ, alterum illud quod maximum atque præcipuum eſſe dixi commodiùs aggrediamur, in quo parum nos profecturos eſſe metus eſt, dum abdominis viſcera aquâ undique circumfuſâ macerantur, et motus reſpirationis (aquarum mole Septi Tranſverſi depreſſionem impediente) inhibetur. In aquâ autem expellendâ pluri-

mum facere medicamenta ea quæ vehementiorem vel vomitum ciendi, vel alvum ducendi vim habent experientiâ compertum eſt.

Ante vero quam hujus generis medicamentorum ullum adhibeat, diligenter medico eſt deſpiciendum qualis ſit viſcerum præſens conſtitutio: his enim longâ maceratione corruptis, et quaſi putrefactis, purgantibus vehementioribus, certe vomitum cientibus omnino intercedendum puto: quandoquidem

Phar-

Pharmaca valentiora non niſi εὐσπλάγχνοις danda ſunt, ne quem ſervare medicus non poterit occidiſſe non ſolum videatur ſed re verâ occiderit.

Eſt et aliud in purgantibus præſcribendis medico animadvertendum: multum nimirum refert an æger hoc medicamentorum genere facilè vel difficiliter moveatur. Sunt enim in quibus naturam huic exinanitionis methodo adeo inobſequentem videmus, ut quò vehementiora purgantia adhibueritis, eò

mi-

minus alvum votis veſtris reſpondentem reperietis. His igitur Hydragoga leniora qualia ſunt Manna, Sena, Syrupus de Rhamno, Jalappa, maxime conveniunt; omiſſis illis validioribus, Elaterio, Colocynthide, Eſulâ, Soldanellâ, quæ maximos atque periculoſiſſimos tumultus ciere poſſunt, aquam autem exhauriri non poſſunt.

Cæterùm in Aſcite curando id quidem in univerſum eſt tenendum aquam quam celerrimè eſſe exhauriendam; atque

 adeo

adeo purgationem paulo validiorem, atque profusiorem, debiliori et parciori semper esse anteponendam, habitâ tamen tam in hoc morbo quam in Anasarcâ ratione virium: postremo in purgantibus Hydragogis adhibendis siquid eorum in aquis exantlandis non successit, non ideo continuo desperandum est; sed alio, atque alio id quod consequi volumus aggrediendum; cum idem medicamentum nec omnibus ægris conveniat, nec eidem ægro semper; adeo ut eâ etiam de causâ medicamenta aliquando

liquando mutare expediat, cùm iis quibus multùm consuevit natura minùs plerumque moveatur.

At multùm celebratur in aquis exhauriendis vis eorum quæ urinæ fluxum cient; quæ licet in Ascite sæpiùs spem nostram quam in Anasarcâ fallant, id tamen commodi præ purgantibus habere videntur, ut aquis semel eorum ope eductis eas minime posteà coituras esse non vana spes est. Nihil certè magis in Ascite nos terrere debet quam urinæ paucitas, quæ sive

seri

ſeri ſpiſſitudinem per vaſa exiliora minùs meabilem, ſive viſcerum ipſorum labem quandam haud ſatis adhuc explicatam, (nam in hujuſce rei cauſâ ſtatuendâ me maximè hærere confiteor) ſive quòd aliâ viâ datâ quâ in Abdominis cavum defluat, naturale et conſuetum iter per renes deſerat; præſens, cauſam morbi nondum devictam eſſe, at contrà, invaleſcentem certiſſimè declarat: quam demum cedere atque ſolutam iri ſpes eſt, cùm aqua per urinæ vias e corpore copioſè profluit.

Pur-

Purgantibus vero et Diureticis in Aſcite nihil proficientibus, ad Paracenteſin profectò eſt confugiendum maximum ſane auxilii genus. At de illo medicorum tam antiquorum quam recentiorum ſententias maxime diſcrepantes video, cum nonnulli id mortis gradum accelerare dicant, omnes, cauſam morbi minimè attingere concedant. Quibus ut occurramus id quidem confitendum eſt, Paracenteſi Aſcitæ cauſam minime quidem moveri, ſed nec purgantibus,

tibus, quæ tamen maximum ſolatium vel eo maximè nomine adferre in Aſcite, quòd eorum ope aquarum onus ſæpe deponatur, concedant omnes neceſſe eſt. Deinde emiſſâ per ventrem aquâ, ſi quod vitium viſceribus a longâ maceratione imminet, id omne præcavetur. Poſtremò tametſi cauſæ Hydropis Paracenteſis minime medeatur, medicinæ tamen locum facit: omitto diſtentionem, dolorem, reſpirationis impedimenta, quæ aquarum mole ſublatâ ipſa ſimul tolluntur: quid quod a-

quæ niſi artificis manu tempeſtivè educantur, viam tandem ſibi ipſis faciant? vel diſrupto ſepto tranſverſo, unde repentina et vix medicabilis ſuffocatio; vel dilaceratis abdominis parietibus externis; et aquis ſtatim affluentibus lethali ſyncope ſtatim ſubſequente.

At omne id diſcrimen quod in Paracenteſi inſtituendâ ineſſe credimus ex hiſce cauſis præcipuè exoriri videtur: primùm quòd non niſi in iis quorum viſcera jam diu ſunt corrupta plerumque

rumque inſtituatur; deinde quòd ſenſim atque diverſis temporibus ne ſyncope oboriatur aquæ emittantur; quo fit ut aere in Abdomen furtìm ingreſſo putredo brevi ingraveſcat, atque ſphacelo (ut videtur) correptus homo moriatur.

Ut hæc tanta incommoda fugiamus, animadvertendum eſt hoc curationis genus iis maximè convenire qui juvenes ſunt, et iis quorum viſcera humore diu circumfuſo nondum ſunt corrupta. Aquæ autem ſemel et ſi-

mul nec per vices emittantur. Nec valde timendum eſt ne exinde ſyncope obortâ homo deficiat, ſi pro ratione humoris emiſſi aptè faſciis Abdomen conſtringatur. Omne quippe hoc qualecunque diſcrimen in eo verſari videtur, quòd Abdomine penitus exinanito repentina toni vitalis remiſſio ſubſequatur, et Diaphragma pondere Hepatis appenſi illico deorſùm deducatur, unde vaſa ſuperiora multùm tendantur, cùm ſimul in Aortam deſcendentem jam laxatam nec aquâ amplius compreſſam

preſſam ſanguis totus quaſi, irruat, cerebrumque deſtituat.

At ne aquâ jam emiſſâ, humorum colluvies rurſus coeat ſummâ ope medicum niti decet. Motus igitur liber et æquabilis per partes Abdominis internas ſanguini concilietur. Siquid igitur in Viſceribus obſtructum hæreat, id profecto eſt ſolvendum et propellendum, ſiquid conſtrictum, id relaxandum, ſiquid debile roborandum.

Hæc ut efficiantur imprimis faciunt medicamenta ea quæ vim resolvendi, et calefaciendi habent; plantæ nimirum illæ quæ sale acriore atque Diuretico abundant, antiscorbuticas medici appellant. Hisce addantur Amara, Aromatica, Chalybeata.

Fit tamen aliquando ut morbus omnino a quâdam quasi inflammatione viscerum, sive a causâ calidâ ut loqui amant antiqui exoriatur: aliquando etiam cum biliosâ sanguinis temperie

perie conjungatur: huic autem morbi conditioni maximè conveniunt non quidem medicamina quæ vehementer ſtimulant atque calefaciunt, at contrà reſolventia leniora, atque urinam moventia, ſales nempe medii arte Chymicâ confecti, potio illa Riveriana ex ſale Abſinthii et Limonum ſucco invicem commixtis, gummi atque aromata temperatiora, et ſiqua alia hujus ſubſellii ex iis quæ in Anaſarcæ curatione proficere dixi repeti poſſint. Atque hæc de Aſcite dicta ſufficiant.

Ad Tympanitem propero qui tum adesse dicitur cum spiritu multo Abdomen distentum intumescit. In hoc enim morbo rotundo et æquabili tumore venter grandescit cum multâ tensione, et percussus tanquam Tympanum sonat, ægro autem concusso minimè aquæ fluctuantis exauditur sonus, nisi si forte accidat ut aqua simul cum spiritu in abdomine concludatur.

Aliis præterea notis dignoscitur Tympanites, mutato enim

corporis ſitu minimè mutatur tumoris forma (deficiente ſcilicet eâ quæ aquæ ineſt gravitate) quod contra fit in Aſcite ; nec veſperi pedes adeo intumeſcunt ut in Anaſarcâ. Præterea in Inteſtinis frequens eſt Aeris moti murmur, et rugitus : frequens item flatus ſurſùm et deorſùm erumpit, quo tamen parùm admodùm vel certè ad breve ſaltèm tempus levari videtur æger.

Tympanitæ maxime patent ii quibus ſpaſmi atque dolores colici ſine dejectionibus perti-

pertinaces ſunt familiares : quod ab Hippocrate confirmatum video: tormina enim ſicca, et dolores circa umbilicum et lumbos quæ medicamentis minimè cedunt in Hydropem ſiccum ducere ait. Eodem etiam morbo ſæpe corripiuntur ii quibus Febres ineptâ medicinâ ſupprimuntur, his enim non modo ventrem intumeſcere, verum etiam pectus, brachia, pedes Emphyſemate diſtenta vidi, cum pulſu debili et parvo, partiumque extremarum frigore. Quin etiam venter frequentiſſimè ſpiritu

ritu concluſo intumeſcit iis, quibus Jecur, vel Lien, vel Inteſtinum, vel quodvis aliud viſcerum ſuppuratum eſt; quod etiam ſphacelo quarumcunque partium dictarum ſuperveniſſe novi. A Lumbricis prætereà idem malum non rarò provenit, vel ab aliâ quâcunque cauſâ ſpaſmos pertinaces in Inteſtinis concitante. Omitto venenum hauſtum, morbos a cute in Inteſtina converſos, ſcabiem, impetiginem, podagram repulſam, poſtremò Paralyſin a contuſâ, ſauciatâ, vel aliô quocunque modô læſâ ſpinali

nali medullâ, atque ad ea quæ cadaverum ſectio de naturâ hujùſce morbi mihi pateſecit exponenda venio.

In his itaque quos Tympanites peremit, raro admodum Aerem inter Viſcera et Abdominis parietes repertum fuiſſe teſtatur ſectio, niſi vel ſanguis, vel pus, vel ſanies in cavo abdominis effuſa eſſent: ab his enim putrefactis multùm ſpiritûs gigni poſſe, et ratio et experimenta evincunt. At ſæpiſſimè Inteſtina concluſo Aere admodum

modùm diſtenta comparuere; quibus compunctis auram graviſſimè olentem prodiiſſe novi. At in his etiam nobis diligentiùs rem perquirentibus, vel abſceſſus, vel ulcus, ſeſe oculis noſtris ſæpè obtulit.

In eâ verò morbi ſpecie quæ febribus acutis ſupervenit (ſupervenit autem ſæpè) quinetiam in eâ quæ morbum a cute retro pulſum conſequitur, abſque ullo abſceſſu, vel effuſione purulentâ creberrimô flatu Inteſtina diſtenta novi; quin et eâ-

dem morbi ſpecie laborantibus quod multùm fortè miremini alvum frequenter deſcendiſſe haud tamen exinde imminuto tumore; at in his ſpiritum inter tunicas Inteſtinorum collectum vidiſſe me memini; adeò ut inflatâ membranâ tunicas Inteſtinorum ſibi invicem connectente Inteſtinum Rectum vi ſpiritus e corpore detruſum verum ani prolapſum ementiretur.

In fœminis autem ſæpè fit, ut nec inter Inteſtina et parietes abdominis, nec in ipſis Inteſtinis

nis malum delitescat, sed in utero, maximè iis quibus in puerperio Placenta tota non est expulsa, vel quibus Lochia non rectè descendunt: at hoc sanè malum non inter Tympanitæ species ab Antiquis numeratur, sed nomine proprio insignitum Uteri inflatio dicitur.

Proximum est ut quibus modis Tympanitæ curatio aggredienda sit dicam. Et imprimis quidem causarum morbi ratio est habenda: multùm enim refert an morbus humore aliquo

in Abdominis cavo putreſcente, an a ſpiritu intra Inteſtina concluſo exoriatur: refert etiam a quânam cauſâ ſpiritus in ipſis Inteſtinis concluditur. Cùm (quod ex jam memoratis quivis facilè colligat) et ab adſtrictione, et ab inertiâ, a ſpaſmo, et a Paralyſi, provenire poſſe morbum compertum ſit.

Si itaque a Febre malâ arte ſuppreſſâ, vel inepto Naturæ conamine in Inteſtinâ converſâ oriatur morbus, medicamentis iis quæ ſudorem movent, atque ſangui-

gui-

guinem calefaciunt febrem denuò revocare oportet: maximè si Arteriarum pulsus languescere videatur, atque Cutis tactu frigidior sit, et vigiliæ pertinaces hominem fatigent. Neque alienum erit Emplastra quæ Cantharidas admixtas habent brachiis, femoribus, dorso admovere, ut eorum ope detractâ cuticulâ, quasi per patentem portam causa morbi exitum inveniat; atque febris certior excitetur. Præterea si alvus justo rarior descendat, vel omnino adstringatur, lotione idoneâ per Anum in Intestina im-

missâ fæces induratas ſolvere, atque deducere convenit: quinetiam his (lotiones dico, ea quæ nervorum tonum intendunt, atque motum Inteſtinorum languentem excitare poſſunt admiſcuiſſe non inutile erit, qualia ſunt radix Valerianæ, Galbanum, Aſa Fætida, Sagapenum: at a purgantibus acrioribus, et ab omnibus iis quæ vim rarefaciendi multam habent abſtinendum eſt: ab his enim adhibitis, non quidem Aer in Inteſtinis diſſipatur, ſed ipſo rarefacto venter magis grandeſcit: illa autem (purgantia

ſcilicet) fini propoſito, nempe ut revocatâ febre Criſis promoveatur, maxime adverſantur.

In eâ porro Tympanitæ ſpecie quæ partium inferiorum reſolutionem ob vitium quoddam ſpinalis medullæ obortam, conſequitur, quandoquidem eam a nullâ aliâ cauſâ provenire veriſimile eſt, quam quòd Inteſtina ſimul reſolvantur; morbi primarii ratio præcipuè habeatur. Et cùm a fæcibus alvinis propter Inteſtinorum motum deficientem indiès magìs magìſque coacer-

cervatis, atque Aere ex iiſdem putrefactis genito increſcat pariter tumor ventris, atque ſymptomata ingraveſcant; id profectò diligentèr curet medicus, ut et purgantium et enematum acriorum ope fæces putreſcentes ex Inteſtinis educantur: hiſce enim depoſitis licet morbus ipſe non cedat, magna tamen moleſtiæ pars ſimul deponitur.

Quòd ſi Tympanites ab humore purulento corrupto atque putrefacto oriatur, ſive Aer in Inteſtinis ipſis, ſive inter Inteſtina

tina atque Abdominis parietes contineatur, vix ulla profectò spes est ægro convalescendi: et licet iis quibus non in Intestinis, sed in Ventris cavo spiritus concluditur Paracentesis breve solatium emisso Aere, vel etiam humore corrupto, afferre possit; ingravescit tamen exinde plerumque morbus simul ac per locum compunctum inter Aerem externum et internum commeatus datur, atque gliscente indies putrefactione homo tabe atque tædio confectus moritur.

Atque

Atque hæc quidem mihi in mentem veniebant quæ deAnaſarcâ, Aſcite, atque Tympanite dicerem. Sunt alia etiamHydropis Genera quorum naturam perſcrutare maximè et vitam Hominum, et Medicorum exiſtimationem intereſt : nec neceſſe eſt me vobis Hydropem Pectoris, Pulmonis, atque Cerebri nominare. At cùm ſatis diſputatum videtur jam mihi perorandum eſt : aliô tempore ſi vobis videbitur de hiſce morbis vel ipſe diſſeram vel de iiſdem vos diſſerentes audiam.

F I N I S.

ERRATA.

Pag. 13. lin. 2. Convalescit, leg. convalescat.
26. lin. 9. Nobis, leg. nobiscum.
28. lin. 10. Ascites, leg. Asciten.
33. lin. 2. Discensum, leg. descensum.
51. lin. 7. Raphanus, Rusticanus, leg. Raphanus rusticanus.
52. lin. 6. Aquæ, leg. aqua e.
66. lin. 6. Alio, leg. in alio.
68. lin. 6. Despiciendum, leg. dispiciendum.
74. lin. 2. Est, leg. sit.
74. lin. 4. Occupat, leg. occupet.
77. lin. 6. Subjecit, leg. subjecerit.
79. lin. 12. Insignitur, leg. insigniter.
88. lin. 4. Perversa, leg. perversa fiat.
112. lin. 3. Refrigorantibus, leg. refrigerantibus.
116. lin. 11. Hauriri, leg. haurire.
136. lin. 5. Concluditur, leg. concludatur.
142. lin. 6. Perscrutare, leg. perscrutari.
Ibid. lin. 6. Et vitam, leg. et ad vitam.
Ibid. lin. 7. Et medicorum, leg. et ad medicorum.